

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Dato: 15. januar 2010
Kontor: Procesretskontoret
Sagsnr.: 2008-749-0376
Dok.: KHE41242

UDKAST

Forslag

til

Lov om ændring af retsplejeloven, konkursloven og straffuldbyrdesloven (Tredjeinstansbevilling til en del af en sag)

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1053 af 29. oktober 2009, som ændret ved § 1 i lov nr. 1266 af 16. december 2009, foretages følgende ændringer:

1. I § 371, *stk. 1*, indsættes som *3. pkt.*:

”Hvis særlige grunde taler for det, kan tilladelsen begrænses til en del af det krav, som sagen angår, eller, hvor sagen omfatter flere krav eller spørgsmål, til et af disse.”

2. I § 392, *stk. 2*, indsættes efter *2. pkt.*:

”Hvis særlige grunde taler for det, kan en tilladelse til at kære til Højesteret som 3. instans begrænses til en del af sagen.”

3. I § 585, *stk. 1*, indsættes som *3. pkt.*:

”Hvis særlige grunde taler for det, kan tilladelsen begrænses til en del af sagen.”

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

4. I § 665, *stk. 1, 3. pkt.*, ændres ”2. pkt.” til: ”2. og 3. pkt.”.

5. I § 932, *stk. 1*, indsættes som *3. pkt.*:

”Tilladelsen begrænses til en del af sagen, herunder med hensyn til de grunde, hvorpå anken kan støttes, jf. § 933, *stk. 2*, hvis særlige grunde taler for det.”

6. I § 973 indsættes efter *2. pkt.*:

”Tilladelsen begrænses til en del af sagen, hvis særlige grunde taler for det.”

§ 2

I konkursloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1259 af 23. oktober 2007, som ændret ved § 14 i lov nr. 1336 af 19. december 2008 og lov nr. 1265 af 16. december 2009, foretages følgende ændring:

1. I § 254, *2. pkt.*, ændres ”2. pkt.” til: ”2. og 3. pkt.”.

§ 3

I straffuldbydelsesloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1337 af 3. december 2007, som ændret senest ved § 5 i lov nr. 501 af 12. juni 2009, foretages følgende ændring:

1. § 121, *stk. 1, 3. pkt.*, affattes således:

”Retsplejelovens § 392, *stk. 2, 3.-5. pkt.*, finder tilsvarende anvendelse.”

§ 4

Loven træder i kraft den 1. juli 2010.

§ 5

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Stk. 2. Lovens § 2 kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Stk. 3. Lovens § 3 kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

2. Gældende ret

3. Fremmed ret

3.1. Norge

3.2. Sverige

3.3. Finland

4. Lovforslagets udformning

4.1. Procesbevillingsnævnets henvendelse

4.2. Justitsministeriets overvejelser

4.2.1. Anke i civile sager

4.2.2. Anke i straffesager

4.2.3. Kære

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

7. Administrative konsekvenser for borgerne

8. Miljømæssige konsekvenser

9. Forholdet til EU-retten

10. Hørte myndigheder mv.

11. Sammenfattende skema

1. Indledning

Lovforslaget går ud på at indføre mulighed for, at Procesbevillingsnævnet kan begrænse en tilladelse til at appellere en landsretsafgørelse til Højesteret som 3. instans til en del af sagen i tilfælde, hvor det kun er den pågældende del af sagen, som har principiel karakter, eller – for straffesagers vedkommende – hvor der kun foreligger særlige grunde i øvrigt i forhold til den pågældende del af sagen.

Forslaget sigter mod at fremme, at Højesterets arbejde i endnu højere grad kan koncentreres om kerneopgaven for landets øverste domstol, nemlig at sikre retsenheden og at træffe afgørelse om spørgsmål af generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen (principielle sager mv.) eller om andre spørgsmål af væsentlig samfundsmæssig rækkevidde.

2. Gældende ret

Procesbevillingsnævnet behandler blandt andet ansøgninger om meddelelse af tredjeinstansbevilling efter regler i retsplejeloven og anden lovgivning, jf. retsplejelovens § 22, stk. 1.

Procesbevillingsnævnets kompetence til at meddele tredjeinstansbevilling omfatter anke og kære til Højesteret af landsretternes afgørelser i 2. instans, der som udgangspunkt ikke kan appelleres uden sådan tilladelse. Procesbevillingsnævnet kan meddele tredjeinstansbevilling i civile sager, hvis sagen er af principiel karakter, og i straffesager, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler for det, jf. retsplejelovens § 371, § 391, stk. 3, § 392, stk. 2, § 585, § 932 og § 973.

Retsplejeloven indeholder ikke regler om delvis tredjeinstansbevilling, dvs. om tilladelse til at anke eller kære en afgørelse med hensyn til visse af de krav eller spørgsmål, som sagen omhandler, og Højesteret har i en kendelse gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2009 side 2790 udtalt, at der efter retsplejelovens § 371, stk. 1, ikke er hjemmel til at begrænse en anketilladelse til at angå en del af landsrettens dom. Det må antages, at tilsvarende gælder retsplejelovens øvrige bestemmelser om tredjeinstansbevillinger.

Særligt med hensyn til straffesager bemærkes, at den ankende skal angive ankegrunden eller ankegrundene efter retsplejelovens regler om anke i straffesager. Hvis den ankede dom angår flere lovovertrædelser, kan den ankende endvidere begrænse anken til kun at angå én eller flere af disse. Det er fastslået i retspraksis, at begrænsningen af ankesagen til bestemte ankegrunde og i givet fald bestemte lovovertrædelser finder anvendelse, hvis anklagemyndigheden i en ansøgning om tredjeinstansbevilling alene har påberåbt sig én ankegrund eller alene har henvist til én blandt flere pådømte lovovertrædelser, og at dette gælder, selv om Procesbevillingsnævnets tredjeinstansbevilling er generelt formuleret, jf. Højesterets afgørelse gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2005 side 205. Det må antages, at tilsvarende gælder for tiltaltes ansøgning om tredjeinstansbevilling. En sådan begrænsning hindrer imidlertid ikke, at modparten anker hele sagen, jf. retsplejelovens § 905.

3. Fremmed ret

I både Norge, Sverige og Finland gælder, at appel til den øverste domstol i en række tilfælde kun kan ske med særlig tilladelse. Tilladelsen gives i givet fald af den øverste domstol, idet der i disse lande ikke findes en uafhængig myndighed svarende til Procesbevillingsnævnet i Danmark. Tilladelsen kan – i modsætning til i Danmark – begrænses til en del af sagen.

3.1. Norge

I Norge kan *domme* kun appelleres til Højesteret (*Høyesterett*) med tilladelse fra Højesterets Ankeudvalg. Tvistelovens § 30-4 bestemmer for civile sagers vedkommende, at tilladelse skal gives, når anken gælder spørgsmål, som har betydning uden for den foreliggende sag, eller det af andre grunde er særligt vigtigt at få sagen afgjort i Højesteret. Tilladelsen kan begrænses til enkelte krav og til enkelte ankegrunde, herunder til nærmere påberåbte fejl i retsanvendelsen, sagsbehandlingen eller det faktiske afgørelsesgrundlag. Straffeprocesslovens § 323 bestemmer for straffesagers vedkommende tilsvarende, at tilladelse skal gives, når anken gælder spørgsmål, som har betydning uden for den foreliggende sag, eller det af andre grunde er særligt vigtigt at få sagen prøvet i Højesteret. Tilladelsen kan begrænses til en del af sagen.

Kendelser og beslutninger i civile sager kan efter tvistelovens § 30-6 kun appelleres til Højesteret som 3. instans, når (a) sagen afvises, fordi sagen ikke hører under domstolene, eller fordi sagen er retskraftigt afgjort, (b) appellen angår sagsbehandlingen ved landsretten (*lagmannsretten*), (c) appellen angår den generelle retlige forståelse af en skreven retsregel eller (d) appellen angår en afgørelse om vidnefritagelse for massemedier. Endvidere kan Højesteret efter tvistelovens § 30-5 nægte at realitetsbehandle en sådan appel, hvis appellen ikke rejser spørgsmål uden for den foreliggende sag, og heller ikke andre hensyn taler for, at appellen bør prøves, eller hvis appellen i det væsentlige rejser omfattende bevisspørsmål. En nægtelse kan begrænses til en del af sagen. Stort set tilsvarende regler gælder efter straffeprocesslovens § 388 om appel af kendelser og beslutninger i straffesager til Højesteret som 3. instans.

3.2. Sverige

I Sverige kan appel til Højesteret (*Högsta domstolen*) som udgangspunkt kun ske med tilladelse fra Højesteret. Retsplejelovens kapitel 54 § 10 bestemmer, at tilladelse kan gives, hvis det er vigtigt for ledelsen af retsan-

vendelsen, at appellen prøves af Højesteret, eller der findes særlige grunde til en sådan prøvelse. Tilladelsen kan i medfør af kapitel 54 § 11 begrænses til at gælde et bestemt spørgsmål i sagen, hvis prøvelse er af vægt for ledelsen af retsanvendelsen, eller en bestemt del af sagen. Tilsvarende bestemmelser fremgår af forvaltningsprocesloven om appel til den øverste forvaltningsdomstol (*Regeringsrätten*).

3.3. Finland

I Finland kan appel til Højesteret (*Högsta domstolen*) som 3. instans kun ske med tilladelse fra Højesteret. Retsplejelovens kapitel 30 § 3 bestemmer, at tilladelse kan give, hvis det af hensyn til retsanvendelsen i andre lignende sager eller af hensyn til en ensartet retsanvendelse er væsentligt, at sagen prøves af Højesteret, eller hvis der foreligger særlige grunde. Tilladelsen kan begrænses til at gælde en del af afgørelsen eller et spørgsmål, hvis afgørelse er nødvendigt for at styre retsanvendelsen, eller i øvrigt under hensyn til grundlaget for tilladelsen. Tilsvarende bestemmelser fremgår af forvaltningsprocesloven om appel til den øverste forvaltningsdomstol (*Högsta forvaltningsdomstolen*), når appeltilladelse i medfør af særlig lovbestemmelse undtagelsesvis er påkrævet. (I modsætning til den almindelige finske Højesteret (og den svenske øverste forvaltningsdomstol) er den finske øverste forvaltningsdomstol den almindelige 2. instans, og appel kræver som udgangspunkt ikke særlig tilladelse).

4. Lovforslagets udformning

4.1. Procesbevillingsnævnets henvendelse

Procesbevillingsnævnet har i en henvendelse til Justitsministeriet anbefalet, at der søges gennemført en lovændring, så der bliver mulighed for at begrænse en tilladelse til appel til alene at angå en del af en sag.

Procesbevillingsnævnet anfører, at forslaget skal ses i lyset af domstolsreformen, hvorefter Højesterets rolle er begrænset til behandling af principielle sager og i straffesager tillige, hvor der foreligger særlige grunde. Det ligger efter Procesbevillingsnævnets opfattelse i naturlig forlængelse heraf, at der i sager, hvor der i ansøgningen om appeltilladelse er rejst flere spørgsmål, og hvor kun et af spørgsmålene kan begrunde, at der meddeles tilladelse til appel, gives mulighed for at begrænse bevillingen til alene at omfatte dette spørgsmål.

Procesbevillingsnævnet anfører, at man efter det oplyste har gode erfaringer med denne ordning i Norge, Sverige og Finland.

Som eksempler nævner Procesbevillingsnævnet straffesager, hvor det principielle spørgsmål alene angår udvisning, eller hvor alene strafudmålingen kan begrunde bevilling. I civile sager angår sagen måske flere krav, og kun et af kravene rejser et principielt spørgsmål, og det samme kan være tilfældet i sager med flere parter.

4.2. Justitsministeriets overvejelser

I det følgende omtales først anke i henholdsvis civile sager (pkt. 4.2.1) og straffesager (pkt. 4.2.2), derefter behandles kære (pkt. 4.2.3).

4.2.1. Anke i civile sager

4.2.1.1. Ved politi- og domstolsreformen, der blev gennemført ved lov nr. 538 af 8. juni 2006 og trådte i kraft den 1. januar 2007, blev der blandt andet gennemført en ændring af instansordningen i civile sager, således at civile sager nu som udgangspunkt altid behandles ved byretten i 1. instans. Hvis sagen er af principiel karakter, kan byretten dog efter anmodning fra en part henvise sagen til behandling ved landsretten i 1. instans, jf. retsplejelovens § 226. Om Højesterets rolle i instansordningen anføres følgende i forarbejderne til politi- og domstolsreformen, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 5259:

”Højesterets centrale opgaver er at sikre retsenheden i landet og at træffe afgørelse i sager, som rejser spørgsmål af generel betydning for rets anvendelsen og retsudviklingen eller i øvrigt er af væsentlig samfundsmæssig rækkevidde. Derimod bør den øverste domstols ressourcer [...] som udgangspunkt ikke benyttes til at behandle sager, hvis udfald i det væsentlige afhænger af bevismæssige vurderinger, eller som angår rets anvendelse på områder, hvor de principielle retsspørgsmål allerede er afklaret. [...] Højesterets arbejdsform [er] også [...] mindre egnet til afklaring af bevisspørgsmål, idet bevisumiddelbarhed (dvs. princippet om, at bevisførelse, f.eks. i form af parts- og vidneforklaringer, sker umiddelbart for den dømmende ret) spiller en ringe rolle ved Højesteret.”

Justitsministeriet finder, at det vil stemme med målene med politi- og domstolsreformen at give Procesbevillingsnævnet mulighed for i sager, som i øvrigt skønnes egnede hertil, at begrænse en tilladelse til anke til

Højesteret til de krav eller spørgsmål i sagen, som er af principiel karakter.

Justitsministeriet foreslår derfor for det første, at en anketilladelse kan begrænses til ét eller flere *krav* i sagen. Til illustration kan nævnes følgende eksempel:

A får ved byretten tilkendt 114.000 kr. fra B for afskedigelse i strid med ligebehandlingsloven og 1.000 kr. for mangelfuldt ansættelsesbevis.

B anker til landsretten, som stadfæster med hensyn til de 114.000 kr. og forhøjer til 8.000 kr. for mangelfuldt ansættelsesbevis.

A får tredjeinstansbevilling og anker til Højesteret med påstand om yderligere forhøjelse af de 8.000 kr. for mangelfuldt ansættelsesbevis. B nedlægger herefter for Højesteret påstand om frifindelse for kravet efter ligebehandlingsloven, og om at B skal betale 1.000 kr. for mangelfuldt ansættelsesbevis.

Efter gældende ret skal B's påstande for Højesteret begge realitetsbehandles, jf. Højesterets afgørelse gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2009 side 2790.

Efter lovforslaget vil Procesbevillingsnævnet f.eks. kunne begrænse en anketilladelse til Højesteret til kun at angå kravet efter ansættelsesbevisloven, hvis kun dette krav rejser spørgsmål af principiel karakter, og B vil i så fald ikke kunne nedlægge påstand om ændring af landsrettens dom vedrørende ligebehandlingsloven.

Justitsministeriet foreslår for det andet, at en anketilladelse kan begrænses til ét eller flere andre *spørgsmål* i sagen.

Ved afgørelsen herom vil Procesbevillingsnævnet kunne inddrage, om der i givet fald vil være risiko for, at sagen *alene* som følge af den pågældende begrænsning kan blive hjemvist til fornyet behandling ved landsretten, idet en begrænsning af anketilladelsen i så fald normalt vil være uhensigtsmæssig.

4.2.1.2. Det foreslås at udforme ordningen således, at Procesbevillingsnævnet både efter ansøgning og af egen drift kan begrænse en anke til Højesteret til en del af sagen.

Hvis anketilladelsen er begrænset til et eller flere af de *krav*, som er påkendt ved landsrettens dom, vil en modpart, der ikke selvstændigt har

søgt og fået tredjeinstansbevilling, alene have adgang til at fremsætte indsigelser mod det pågældende krav samt til at fremsætte konnekse modkrav, dvs. modkrav, der udspringer af det samme forhold, som hovedkravet støttes på. Hvis tilladelsen er begrænset til et eller flere af de *spørgsmål*, som er påkendt ved landsrettens dom, vil modparten alene have adgang til at fremsætte påstande og anbringender, som vedrører det pågældende spørgsmål.

Begge parter vil kunne nedlægge påstand om ændring af landsretsdommens bestemmelse om *sagsomkostninger* uden særlige begrænsninger, idet sagsomkostninger fastsættes samlet for hele sagen. Af samme grund vil der heller ikke være nogen begrænsninger med hensyn til de anbringender, som parterne kan anføre til støtte for en påstand om ændring af landsrettens afgørelse om sagsomkostninger.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1 og 4, og § 2 og bemærkningerne hertil.

4.2.2. Anke i straffesager

4.2.2.1. Ved politi- og domstolsreformen blev der med virkning fra den 1. januar 2008 gennemført en nævningereform, som blandt andet indebærer, at Højesteret ikke længere behandler nævningesager som 2. instans, men derimod – efter tilladelse fra Procesbevillingsnævnet – som 3. instans. Herom anføres blandt andet følgende i forarbejderne til politi- og domstolsreformen, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 5305:

”Den foreslåede ordning indebærer således også på straffesagsområdet, at Højesteret kan koncentrere sig om det, der er kerneopgaven for landets øverste domstol, nemlig at sikre retsenheden og at træffe afgørelse i sager, som rejser spørgsmål af generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen (principielle sager mv.), eller i øvrigt rejser spørgsmål af væsentlig samfundsmæssig rækkevidde.”

Justitsministeriet finder, at det også for straffesagernes vedkommende vil stemme med målene med politi- og domstolsreformen at give Procesbevillingsnævnet mulighed for i sager, som i øvrigt skønnes egnede hertil, at begrænse en tilladelse til anke til Højesteret til en del af sagen i tilfælde, hvor der kun med hensyn til en del af sagen foreligger principielle spørgsmål eller særlige grunde i øvrigt.

4.2.2.2. Anke til Højesteret i straffesager kan støttes på, at der er begået rettergangsfejl, at sanktionen ikke står i passende forhold til lovovertrædelsen, eller at loven er anvendt urigtigt, jf. retsplejelovens § 933, stk. 2, jf. § 912, stk. 1, nr. 1-3. Anke til Højesteret kan ikke støttes på, at skyldsspørgsmålet er urigtigt afgjort som følge af fejlagtig bedømmelse af beviserne i sagen.

Justitsministeriet finder, at en anketilladelse til Højesteret skal kunne begrænses såvel til en eller flere ankegrunde som til et eller flere delspørgsmål med hensyn til en ankegrund.

Der vil således efter forslaget være mulighed for at begrænse en anketilladelse til spørgsmålet om sanktionsfastsættelsen eller til et delspørgsmål med hensyn til sanktionsfastsættelsen, eksempelvis spørgsmål om udvisning, rettighedsfrakendelse eller konfiskation.

Justitsministeriet finder endvidere, at en anketilladelse skal kunne begrænses til spørgsmålet om rettergangsfejl eller til en eller flere nærmere angivne rettergangsfejl. Endelig bør der være mulighed for at begrænse en anketilladelse til spørgsmålet om lovanvendelsen eller til et delspørgsmål med hensyn til lovanvendelsen, eksempelvis spørgsmål om forældelse eller nødværge, suppleret med en bestemmelse om, at Højesteret ud over spørgsmålet om lovanvendelsen også kan tage stilling til strafudmålingen, hvis Højesteret ændrer landsrettens afgørelse om lovanvendelsen.

Justitsministeriet finder, at en anketilladelse til Højesteret også skal kunne begrænses på den måde, at anken kun omfatter en eller flere af de lovovertrædelser, der er pådømt ved landsrettens dom. Der vil efter forslaget være mulighed for, at Procesbevillingsnævnet kan kombinere en sådan begrænsning af anken med en begrænsning til at angå lovanvendelsen (idet sanktionsfastsættelsen sker samlet for alle lovovertrædelserne) suppleret med en bestemmelse om, at Højesteret ud over spørgsmålet om lovanvendelsen også kan tage stilling til strafudmålingen, hvis Højesteret ændrer landsrettens afgørelse om lovanvendelsen.

4.2.2.3. Det foreslås også for så vidt angår straffesager at udforme ordningen således, at Procesbevillingsnævnet både efter ansøgning og af egen drift kan begrænse en anke til Højesteret til en del af sagen.

Hvis en anketilladelse begrænses til en del af sagen i medfør af den foreslåede bestemmelse, vil en modpart, der ikke selv har fået anketilladelse, kun kunne modanke for så vidt angår denne del. Modparten vil således heller ikke i medfør af retsplejelovens § 936, stk. 1, jf. § 926, efter ankefristens udløb kunne påstå ophævelse og hjemvisning på grund af rettergangsfejl, eller med Højesterets tilladelse udvide sin anke til at støttes på forhold, der falder uden for anketilladelsen.

Lovforslaget vil ikke berøre Højesterets muligheder for af egen drift at inddrage andre spørgsmål i ankesagen, selv om Procesbevillingsnævnet har begrænset en tilladelse til at anke til Højesteret til at angå en del af sagen, jf. retsplejelovens § 936, stk. 1, jf. § 927 (som ikke foreslås ændret).

Sagsomkostningsspørgsmål vil kunne prøves af Højesteret uden begrænsning, jf. herved retsplejelovens § 1013, idet sagsomkostningerne fastsættes samlet for hele sagen.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 5, og bemærkningerne hertil.

4.2.3. Kære

Kære anvendes som hovedregel ved appel af kendelser og beslutninger, der som altovervejende hovedregel angår en afgrænset problemstilling, og endvidere behandles kæresager normalt på skriftligt grundlag. Det vil derfor formentlig kun i meget få tilfælde være aktuelt at begrænse en kæretiladelse til en del af sagen, men der vil dog kunne forekomme kæresager, som rejser flere og efter omstændighederne også mere komplicerede eller omfattende spørgsmål, f.eks. i sager om fogedforbud.

Det foreslås derfor, at Procesbevillingsnævnet i både civile sager og straffesager skal kunne begrænse en tilladelse til at kære en landsretskendelse til Højesteret som 3. instans til en del af sagen.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 2, 3 og 6, og § 3 og bemærkningerne hertil.

Forslaget omfatter ikke kære af landsretsdomme i civile sager, hvorved landsretten som ankeinstans har afvist sagen, fordi den ikke er indbragt for rette domstol eller ikke rettidigt er indbragt for domstolene eller ankeretten, jf. retsplejelovens § 391, stk. 3. Der er ikke behov for at lade disse

tilfælde være omfattet af ordningen, idet sådanne kæresager altid vil angå en snævert afgrænset problemstilling.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Den foreslåede mulighed for at begrænse en tilladelse til appel til Højesteret til en del af sagen forventes at blive anvendt i forholdsvis få tilfælde, og lovforslaget skønnes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for staten af betydning.

Lovforslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for kommuner eller regioner.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget skønnes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet af betydning.

7. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

8. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ikke miljømæssige konsekvenser.

9. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

10. Hørte myndigheder mv.

Et udkast til lovforslaget har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Højesteret, Østre og Vestre Landsret, samtlige byretter, Procesbevillingsnævnet, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Foreningen af Offentlige Anklagere, Politiforbundet i Danmark, Advokatrådet, Danske Advokater, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Institut for Menneskerettigheder, Retspolitisk Forening og Retssikkerhedsfonden.

11. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/ mindre udgifter	Negative konsekvenser/ Merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen af betydning	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen af betydning	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen af betydning	Ingen af betydning
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen af betydning	Ingen af betydning
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

I *bilaget* til lovforslaget er de foreslåede bestemmelser sammenholdt med de gældende regler.

Til § 1 (retsplejeloven)

Til nr. 1 (§ 371, stk. 1)

Det foreslås, at Procesbevillingsnævnets tilladelse til at anke en landsretsdom i en civil sag til Højesteret kan begrænses til en del af det krav, som sagen angår, eller, hvor sagen omfatter flere krav eller spørgsmål, til et (eller flere) af disse.

Forslaget om, på hvilken måde en begrænsning til en del af sagen kan ske, svarer til de muligheder, retsplejelovens § 253 giver for at opdele behandlingen og afgørelsen af en sag. En anketilladelse kan således be-

grænses til en del af et krav, til et eller flere krav eller til et eller flere spørgsmål.

Efter forslaget kan en anketilladelse begrænses til en del af sagen, hvis særlige grunde taler for det. Udgangspunktet er således, at en anketilladelse omfatter hele sagen. Procesbevillingsnævnets vurdering af, om der foreligger særlige grunde, vil navnlig bero på, om kun visse krav eller spørgsmål i sagen findes at være af principiel karakter, og i givet fald om de principielle dele af sagen skønnes at kunne udskilles og afgøres særskilt af Højesteret på en måde, som er hensigtsmæssig for parterne og retten.

Procesbevillingsnævnet kan inddrage parternes synspunkter ved afgørelsen af, om en anketilladelse skal begrænses til en del af sagen, og i givet fald af, hvordan begrænsningen nærmere skal ske, og parterne vil således have mulighed for at fremsætte deres synspunkter i ansøgningen om tredjeinstansbevilling henholdsvis en eventuel udtalelse fra modparten. Nævnet er ikke bundet af parternes synspunkter.

Hvis Procesbevillingsnævnet begrænser en anketilladelse til en del af sagen, skal nævnet angive begrænsningen så præcist som muligt i tilladelsen. Det vil bero på sagens konkrete omstændigheder, hvor meget der vil være behov for at angive.

Hvis Procesbevillingsnævnet begrænser en anketilladelse til en del af sagen, kan parterne – både ansøgeren og modparten – under ankesagen kun fremsætte påstande og anbringender, som angår den del af sagen, der er omfattet af anketilladelsen.

Hvis Procesbevillingsnævnet har begrænset en anketilladelse til et *krav* i sagen, omfatter tilladelsen også *konnekse modkrav*, dvs. modkrav, der udspringer af det samme forhold, som hovedkravet støttes på, og tilladelsen kan ikke begrænses til ikke at omfatte konnekse modkrav.

Selv om Procesbevillingsnævnet har begrænset en anketilladelse til en del af sagen, kan begge parter uden begrænsninger få prøvet landsretsdommens bestemmelse om *sagsomkostninger* i sin helhed.

Reglerne om Højesterets behandling af ankesager ændres i øvrigt ikke, herunder reglerne om Højesterets mulighed for at afsige ny realitetsdom, jf. retsplejelovens § 369, stk. 1. Hvis Højesteret i en konkret sag finder, at

landsrettens dom skal ændres, men at det nødvendige grundlag for, at Højesteret kan afsige ny realitetsdom ikke er til stede, skal der således ske hjemvisning til landsretten.

Retsplejeloven indeholder i kapitel 43 a og 43 b særlige regler om behandlingen af sager om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse og af beslutning om adoption uden samtykke. Disse kapitler henviser i § 475, stk. 3, og § 475 i, stk. 3, blandt andet til retsplejelovens § 371, stk. 1, 2. pkt., hvorefter der kan meddeles anketilladelse til Højesteret som 3. instans, hvis sagen er af principiel karakter. Som følge af disse sagers særlige karakter, hvor retten blandt andet udøver officialvirksomhed (dvs. at retten har ansvaret for sagens oplysning), vil det næppe være hensigtsmæssigt at begrænse en anke til Højesteret til enkelte krav eller spørgsmål. De nævnte henvisninger foreslås derfor ikke ændret, og den foreslåede nye regel i § 371, stk. 1, 3. pkt., vil således ikke finde anvendelse i disse sager.

Retsplejelovens kapitel 58 indeholder særlige regler om behandlingen af tvister i sager om skifte af fællesbo mv., og konkurslovens kapitel 31 indeholder særlige regler om behandlingen af tvister i sager om konkurs mv. Disse kapitler henviser for så vidt angår anke til Højesteret som 3. instans til blandt andet retsplejelovens § 371, stk. 1, 2. pkt. Selv om disse sager har en særlig karakter, kan det ikke udelukkes, at der kan være tilfælde, hvor det vil være hensigtsmæssigt at begrænse en tredjeinstansbevilling til en del af sagen. Det foreslås derfor, at den foreslåede nye regel i retsplejelovens § 371, stk. 1, 3. pkt., skal finde tilsvarende anvendelse i disse sager, jf. lovforslagets § 1, nr. 4, og § 2.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2 (§ 392, stk. 2)

Det foreslås, at Procesbevillingsnævnets tilladelse til at kære en landsretskendelse i en civil sag til Højesteret som 3. instans kan begrænses til en del af sagen. Procesbevillingsnævnet kan efter forslaget begrænse tilladelsen til en del af sagen, hvis særlige grunde taler for det.

Forslaget omfatter kun kære til Højesteret som 3. instans, dvs. kære af en landsrets afgørelse af en appel af en byrets afgørelse. Da sådanne landsretskendelser som altovervejende hovedregel vil angå en afgrænset pro-

blemstilling, vil det formentlig kun være aktuelt at anvende muligheden for at begrænse kæretilladelsen til en del af sagen i meget få tilfælde.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 1.

Retsplejelovens kapitel 58 indeholder særlige regler om behandlingen af tvister i sager om skifte af fællesbo mv., og konkurslovens kapitel 31 indeholder særlige regler om behandlingen af tvister i sager om konkurs mv. Retsplejelovens § 665, stk. 3, og konkurslovens § 254 henviser for så vidt angår kære til Højesteret som 3. instans til retsplejelovens § 392, stk. 2, og den foreslåede nye regel om muligheden for at begrænse en tredjeinstansbevilling til en del af sagen finder således tilsvarende anvendelse i disse sager.

Straffuldbyrdslovens kapitel 22 indeholder særlige regler om prøvelse af visse administrative afgørelser om straffuldbyrdselse. Straffuldbyrdslovens § 121 fastsætter, at Procesbevillingsnævnet kan give tilladelse til kære til Højesteret, hvis sagen er af principiel karakter, og henviser for så vidt angår behandlingen af spørgsmålet om kæretiladelse til retsplejelovens § 392, stk. 2, 3. og 4. pkt. (om ansøgningsfrist).

Den foreslåede ændring af retsplejelovens § 392, stk. 2, indebærer, at der indsættes et nyt 3. pkt. om tredjeinstansbevilling til en del af en sag, og at de hidtidige 3. og 4. pkt. bliver 4. og 5. pkt. Forslaget nødvendiggør derfor en ændring af henvisningen i straffuldbyrdslovens § 121 til retsplejelovens § 392, stk. 2, 3. og 4. pkt., jf. lovforslagets § 3. Justitsministeriet finder, at den foreslåede mulighed for at begrænse en kæretiladelse til en del af en sag også bør gælde sager efter straffuldbyrdslovens kapitel 22.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3 (§ 585, stk. 1)

Det foreslås, at Procesbevillingsnævnets tilladelse til at kære en landsrets afgørelse i et fagedkæremål til Højesteret kan begrænses til en del af sagen. Procesbevillingsnævnet kan efter forslaget begrænse tilladelsen til en del af sagen, hvis særlige grunde taler for det.

Da de fleste fagedkæremål angår en afgrænset problemstilling, vil det formentlig kun være aktuelt at anvende muligheden for at begrænse kære-

retilladelsen til en del af sagen i få tilfælde, eksempelvis efter omstændighederne i visse sager om fogedforbud.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 1, samt til pkt. 4.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4 (§ 665, stk. 1)

Retsplejelovens § 665, stk. 1, angår anke til Højesteret af landsretternes domme i ankesager om skifte af fællesbo mv. Bestemmelsen henviser blandt andet til § 371, stk. 1, 2. pkt., om, at Procesbevillingsnævnet kan tillade en sådan anke, hvis sagen har principiel karakter.

Det foreslås, at der i § 665, stk. 1, tilføjes en henvisning til § 371, stk. 1, 3. pkt., som foreslås indsat ved lovforslagets § 1, nr. 1. Forslaget indebærer, at muligheden for at begrænse en anketilladelse til en del af sagen også vil gælde i sager om skifte af fællesbo mv.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 1, og til pkt. 4.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5 (§ 932, stk. 1)

Det foreslås, at Procesbevillingsnævnets tilladelse til at anke en landsretsdom i en straffesag til Højesteret kan begrænses til en del af sagen, herunder med hensyn til de grunde, hvorpå anken støttes, jf. retsplejelovens § 933, stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan efter forslaget begrænse tilladelsen til en del af sagen, hvis særlige grunde taler for det.

En anketilladelse kan efter forslaget begrænses til en eller flere af de lovovertrædelser, som er pådømt ved landsrettens dom, eller til en bestemt ankegrund eller delspørgsmål med hensyn til en ankegrund. De ankegrunde, der er tale om, fremgår af retsplejelovens § 933, stk. 2, som henviser til § 912, stk. 1, nr. 1-3, om, at der er begået rettergangsfejl, at sanktionen ikke står i passende forhold til lovovertrædelserne, eller at loven er anvendt urigtigt.

Hvis Procesbevillingsnævnet begrænser en anketilladelse til en del af sagen, kan parterne – både ansøgeren og modparten – under ankesagen kun påberåbe sig de ankegrunde eller dele heraf, der er omfattet af anketilladelsen. Tilsvarende gælder, hvis anketilladelsen er begrænset til visse lovovertrædelser.

Procesbevillingsnævnets anketilladelse lægger således også rammerne for en eventuel *modanke* i medfør af retsplejelovens § 933, stk. 1, jf. § 905, stk. 1. Modparten kan således heller ikke i medfør af retsplejelovens § 936, stk. 1, jf. § 926, efter ankefristens udløb påstå ophævelse og hjemvisning på grund af rettergangsfejl henholdsvis med Højesterets tilladelse udvide sin anke til at støttes på forhold, der falder uden for anketilladelsen. Hvis modparten ønsker at anke i videre omfang, må denne selvstændigt søge anketilladelse hos Procesbevillingsnævnet.

Sagsomkostningsspørgsmål vil dog altid kunne prøves af Højesteret uden begrænsning, jf. retsplejelovens § 1013, og det gælder også med hensyn til en del af sagen, som ikke er omfattet af anketilladelsen.

Endvidere indskrænker Procesbevillingsnævnets begrænsning af en anketilladelse til en del af sagen ikke Højesterets muligheder for at tage spørgsmål op af egen drift. Højesteret vil således altid have mulighed for at anvende reglerne herom i retsplejelovens § 936, stk. 1, jf. § 927, på hele sagen.

Reglerne om Højesterets behandling af ankesager foreslås i øvrigt ikke ændret, herunder reglerne om Højesterets mulighed for at afsige ny realitetsdom, jf. retsplejelovens § 936, stk. 1, jf. §§ 928 og 929. Hvis Højesteret i en konkret sag finder, at landsrettens dom skal ændres, men at det nødvendige grundlag for, at Højesteret kan afsige ny realitetsdom ikke er til stede, skal der således ske hjemvisning til landsretten.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 1, samt til pkt. 4.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 6 (§ 973)

Det foreslås, at Procesbevillingsnævnets tilladelse til at kære en landsrets afgørelse i et straffekæremål til Højesteret kan begrænses til en del af sagen. Procesbevillingsnævnet kan efter forslaget begrænse tilladelsen til en del af sagen, hvis særlige grunde taler for det.

Da så godt som alle straffekæremål angår en afgrænset problemstilling, vil det formentlig kun være aktuelt at anvende muligheden for at begrænse kæretilladelsen til en del af sagen i meget få tilfælde.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 1, samt til pkt. 4.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2
(konkursloven)

Til nr. 1 (§ 254)

Konkurslovens § 254 angår anke til Højesteret af landsretternes domme i ankesager om konkurs mv. Bestemmelsen henviser blandt andet til retsplejelovens § 371, stk. 1, 2. pkt., om, at Procesbevillingsnævnet kan tillade en sådan anke, hvis sagen har principiel karakter.

Det foreslås, at der i konkurslovens § 254 tilføjes en henvisning til retsplejelovens § 371, stk. 1, 3. pkt., som foreslås indsat ved lovforslagets § 1, nr. 1. Forslaget indebærer, at muligheden for at begrænse en anketilladelse til en del af sagen også vil gælde i sager om konkurs mv.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 1, og til pkt. 4.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 3
(straffuldbyrdelsesloven)

Til nr. 1 (§ 121, stk. 1)

Straffuldbyrdelseslovens § 121 angår kære til Højesteret af landsretternes kendelser i kæresager om prøvelse af visse administrative afgørelser om straffuldbyrdelse (straffetidsberegning, disciplinærstraf i form af strafcelle i mere end 7 dage, nægtelse af prøveløsladelse, genindsættelse af en prøveløsladt mv.). Bestemmelsen fastsætter, at Procesbevillingsnævnet kan give tilladelse til kære til Højesteret, hvis sagen er af principiel karakter, og henviser for så vidt angår behandlingen af spørgsmålet om kæretilladelse til retsplejelovens § 392, stk. 2, 3. og 4. pkt. (om ansøgningsfrist). Lovforslagets § 1, nr. 2, indebærer, at der i retsplejelovens § 392, stk. 2, indsættes et nyt 3. pkt. om tredjeinstansbevilling til en del af en sag, og at de hidtidige 3. og 4. pkt. bliver 4. og 5. pkt.

Det foreslås, at henvisningen i straffuldbyrdelseslovens § 121, stk. 1, ændres til en henvisning til retsplejelovens § 392, stk. 2, 3.-5. pkt. Forslaget indebærer, at den foreslåede mulighed for at begrænse en kæretilladelse til en del af sagen også vil gælde i sager omfattet af straffuldbyrdelseslovens § 121.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 2, og til pkt. 4.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 4

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. juli 2010. Procesbevillingsnævnet vil kunne anvende de foreslåede nye muligheder for at begrænse en tilladelse til at anke til Højesteret til en del af sagen, når nævnet meddeler anketilladelse efter lovens ikrafttræden, uanset om ansøgningen om anketilladelse er indgivet før lovens ikrafttræden.

Til § 5

Bestemmelsen angår lovens territoriale gyldighed.

Bilag

Lovforslaget sammenholdt med gældende ret

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 1053 af 29. okto-
ber 2009, som ændret ved § 1 i lov
nr. 1266 af 16. december 2009,
foretages følgende ændringer:

§ 371. Domme, der er afsagt af
en landsret som 2. instans, kan ik-
ke ankes. Procesbevillingsnævnet
kan dog meddele tilladelse til prø-
velse i 3. instans, hvis sagen er af
principiel karakter.

Stk. 2. ---

§ 392. Kendelser og beslutnin-
ger, der afsiges af en landsret eller
af Sø- og Handelsretten efter reg-
lerne i § 253 i en sag, der behand-
les af retten som 1. instans, kan
kæres til Højesteret, såfremt Høje-
steret tillader det, jf. § 253, stk. 4.

Stk. 2. I andre tilfælde kan
landsrettens eller Sø- og Handels-
rettens kendelser og beslutninger
kæres til Højesteret med Procesbe-
villingsnævnets tilladelse. Sådan
tilladelse kan gives, hvis kæren
vedrører spørgsmål af principiel
karakter. Ansøgning om kæretilla-
delse skal indgives til nævnet in-
den 2 uger efter, at afgørelsen er
truffet. Procesbevillingsnævnet
kan dog undtagelsesvis give tilla-
delse, hvis ansøgning indgives se-
nere, men inden 6 måneder efter,
at afgørelsen er truffet.

§ 585. Landsrettens afgørelse i
en kæresag kan ikke kæres. Pro-
cesbevillingsnævnet kan dog med-
dele tilladelse til kære, hvis kæren

1. I § 371, *stk. 1*, indsættes som 3.
pkt.:

”Hvis særlige grunde taler for det,
kan tilladelsen begrænses til en del
af det krav, som sagen angår, eller,
hvor sagen omfatter flere krav eller
spørgsmål, til et af disse.”

2. I § 392, *stk. 2*, indsættes efter 2.
pkt.:

”Hvis særlige grunde taler for det,
kan en tilladelse til at kære til Hø-
jesteret som 3. instans begrænses
til en del af sagen.”

3. I § 585, *stk. 1*, indsættes som 3.
pkt.:

”Hvis særlige grunde taler for det,

vedrører spørgsmål af principiel karakter.

Stk. 2. ---

§ 665. Når en i henhold til § 662 iværksat anke har fundet sin afgørelse ved landsret, kan der i reglen ikke ske yderligere anke til Højesteret. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til anke. Bestemmelserne i § 371, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2-3. ---

§ 932. Landsrettens domme i straffesager kan kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan meddeles, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor.

Stk. 2-3. ---

§ 973. Landsrettens afgørelse i en kæresag kan kun kæres til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan meddeles, hvis kæremålet angår spørgsmål af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Reglerne i § 968 a, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

§ 254. Procesbevillingsnævnet kan tillade, at landsrettens afgørelse indbringes for Højesteret. Retsplejelovens § 371, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, samt § 392, stk. 2, finder

kan tilladelsen begrænses til en del af sagen.”

4. I § 665, *stk. 1, 3. pkt.*, ændres ”2. pkt.” til: ”2. og 3. pkt.”.

5. I § 932, *stk. 1*, indsættes som 3. *pkt.*:

”Tilladelsen begrænses til en del af sagen, herunder med hensyn til de grunde, hvorpå anken kan støttes, jf. § 933, stk. 2, hvis særlige grunde taler for det.”

6. I § 973 indsættes efter 2. *pkt.*:

”Tilladelsen begrænses til en del af sagen, hvis særlige grunde taler for det.”

§ 2

I konkursloven, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 1259 af 23. oktober 2007, som ændret ved § 14 i lov nr. 1336 af 19. december 2008 og lov nr. 1265 af 16. december 2009, foretages følgende ændring:

1. I § 254, *2. pkt.*, ændres ”2. pkt.” til: ”2. og 3. pkt.”.

tilsvarende anvendelse.

§ 3

I straffuldbyrdsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1337 af 3. december 2007, som ændret senest ved § 5 i lov nr. 501 af 12. juni 2009, foretages følgende ændring:

§ 121. Kendelser, der er afsagt af landsretten, kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis sagen er af principiel karakter. Ved behandlingen af spørgsmålet om kærretilladelse til Højesteret finder reglerne i retsplejelovens § 392, stk. 2, 3. og 4. pkt., tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. ---

1. § 121, stk. 1, 3. pkt., affattes således:

”Retsplejelovens § 392, stk. 2, 3.-5. pkt., finder tilsvarende anvendelse.”